

Нестеренко І. В.

к.е.н., доцент,

доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування
Державний біотехнологічний університет

ІНСТРУМЕНТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ІНЖИНІРИНГУ В ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Досліджено сутність та види інструментів бухгалтерського інжинірингу обліково-аналітичного забезпечення управління екологічною безпекою підприємства. Визначено їх сучасний стан та перспективи використання.

Ключові слова: бухгалтерський інжиніринг, екологічна безпека, облік, управління, цифрова трансформація.

Сучасні бізнес-процеси характеризуються зростаючою складністю та взаємозалежністю, що висуває підвищені вимоги до гнучкості та адаптивності бухгалтерського обліку. Користувачі бухгалтерської інформації, такі як інвестори, кредитори, регулятори тощо, потребують все більш точної та релевантної інформації, що може бути досягнуто шляхом використання інструментів бухгалтерського інжинірингу, які застосовуються для вирішення конкретних завдань. За типом завдання, яке вони вирішують, інструменти бухгалтерського інжинірингу можна розділити на такі групи:

1. Інструменти для удосконалення облікової політики дозволяють підприємствам вдосконалити свою облікову політику в частині обліку витрат на охорону навколишнього середовища, наприклад: методи визначення витрат на охорону навколишнього середовища; методи розподілу витрат на природоохоронну діяльність; методи списання витрат на охорону навколишнього середовища.

2. Інструменти для обліку та оцінки витрат на охорону навколишнього середовища, які дозволяють підприємствам ефективно управляти своїми витратами, а саме: системи управління витратами; методологія обліку витрат на природоохоронну діяльність; методи оцінки ефективності заходів з охорони навколишнього середовища.

3. Інструменти для аналізу ефективності заходів з охорони навколишнього середовища, в тому числі: методологія аналізу ефективності заходів з охорони навколишнього середовища; інструменти фінансового аналізу; інформаційні системи [1, с. 332].

Вибір конкретних інструментів бухгалтерського інжинірингу, які слід використовувати, буде залежати від конкретних потреб підприємства. Однак, використовуючи ці інструменти, підприємства можуть покращити свою здатність приймати ефективні управлінські рішення щодо обліково-аналітичного забезпечення управління екологічною безпекою підприємства.

Також використання даних інструментів дозволяє уникнути фінансових проблем, шахрайства та помилок, які можуть завдати серйозної шкоди підприємству, призвести до втрати прибутку, репутаційного збитку та навіть банкрутства. Так, в ході дослідження визначено, що для вирішення завдань управління екологічною безпекою підприємства застосовується низка інструментів, а саме: методи оцінки ризиків, пов'язаних з охороною навколишнього середовища (метод експертних оцінок, який передбачає проведення опитування експертів з метою отримання їхніх оцінок ймовірності та наслідків можливих екологічних ризиків; метод сценарного аналізу, що передбачає розробку сценаріїв можливих екологічних ризиків та оцінку їхніх наслідків; метод аналізу чутливості, з метою визначення наскільки екологічний ризик залежить від певних змін; метод аналізу дерева рішень, що допомагає визначити оптимальний спосіб управління екологічним ризиком); методи управління ризиками, пов'язаними з охороною навколишнього середовища (метод запобігання, тобто впровадження заходів, які спрямовані на запобігання виникненню екологічних ризиків щодо контролю за викидами, управління відходами та охорону природних ресурсів; метод пом'якшення, передбачає впровадження заходів, які спрямовані на зменшення ймовірності та наслідків можливих екологічних ризиків, наприклад, системи раннього виявлення та реагування на екологічні ризики; метод прийняття екологічних ризиків, яким неможливо або невігодно запобігти або пом'якшити, наприклад, прийняття ризику забруднення навколишнього середовища, пов'язаного з діяльністю підприємства, якщо витрати на запобігання або пом'якшення цього ризику будуть значно вищими) [2, с. 297].

Вітчизняні підприємства стикаються з постійно зростаючими вимогами до ефективності та продуктивності. Цифрова трансформація бухгалтерського обліку є важливим трендом, який має значний потенціал для зміни галузі. Саме цифрова трансформація бухгалтерського обліку може допомогти підприємствам оптимізувати та гармонізувати облікові процеси та звільнити час для інших завдань. За допомогою цифрових технологій підприємства можуть аналізувати великі обсяги даних, щоб отримувати нові знання про свою діяльність та приймати більш обґрунтовані управлінські рішення, які дозволять: зменшити вплив на навколишнє середовище; забезпечити відповідність вимогам законодавства; покращити репутацію підприємства; зменшити витрати. Тому ефективна цифрова система обліково-аналітичного забезпечення управління екологічною безпекою підприємства повинна містити такі елементи, як: політика екологічної безпеки; плани управління ризиками; процедури й інструкції; моніторинг та контроль [3, с. 98].

За ступенем цифровізації інструменти бухгалтерського інжинірингу можна розділити на ручні інструменти, які не використовують інформаційних технологій та автоматизовані інструменти, що базуються на реалізації інформаційних технологій для автоматизації процесів обліку та аналізу витрат на охорону навколишнього середовища. Останні включають бухгалтерські програмні продукти, що автоматизують основні облікові завдання, такі як введення даних, рахунки, звітність та аналіз. Також програмне забезпечення,

дозволяє аналізувати великі обсяги даних, щоб отримувати нові знання про природоохоронну діяльність підприємства та інтелектуальні системи на основі штучного інтелекту для автоматизації завдань, таких як виявлення шахрайства, прогнозування попиту та управління запасами. Використання хмарних обчислень дозволяє підприємствам отримувати доступ до програмного забезпечення та даних через Інтернет (наприклад, хмарне програмне забезпечення може використовуватися для управління системами відстеження викидів або для управління системами управління відходами). Саме хмарні обчислення можуть бути ефективним інструментом для управління екологічною безпекою підприємства з метою покращення екологічного впливу [4, с. 360].

Таким чином, бухгалтерський інжиніринг дозволяє підприємствам впроваджувати нові методи обліку та звітності, які відповідають вимогам сучасних бізнес-процесів та користувачів бухгалтерської інформації. Використання інструментів бухгалтерського інжинірингу в обліково-аналітичному забезпеченні управління екологічною безпекою підприємства дозволяє підприємствам: покращити ефективність управління екологічною безпекою підприємства; зменшити витрати на охорону навколишнього середовища; підвищити економічну ефективність заходів з охорони навколишнього середовища та покращити його стан.

Список використаних джерел:

1. Кашена Н.Б. Бухгалтерський інжиніринг в обліково-аналітичному забезпеченні управління економічною активністю підприємств торгівлі. 299 Український журнал прикладної економіки. 2021. Том 6. № 1. С. 330-336.
2. Нестеренко І. В., Бухгалтерський інжиніринг як метод побудови еколого-орієнтованої системи обліку. Фінансово-кредитне та обліково-аналітичне забезпечення післявоєнного відновлення економіки України: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 5-6 жовтня 2023 р. Київ: НУБіП України, 2023. С. 296-299.
<https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/42187>
3. Нестеренко І.В., Чміль Є.Л. Моделювання облікової політики в контексті забезпечення інноваційного розвитку підприємства. Електронний науково-практичний журнал «Цифрова економіка та економічна безпека». 2022. Вип. 1(01). С. 92-99. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.1-15>
URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/9991>
4. Чумак О.В., Нагорна І.В. Механізм інжинірингу при формуванні інформації ного підгрунтя аналізу фінансової стійкості підприємства. Бізнесінформ. 2017. № 12. С. 359-364.